

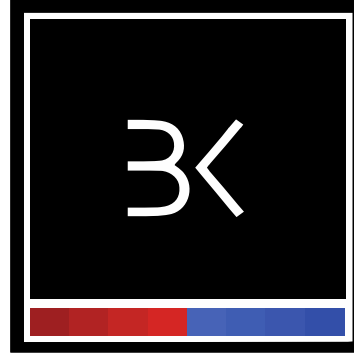
Burcu Kösem
EKONOMİ - FİNANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

CORONA-EKONOMİ BÜLTENİ

22 Ekim / 2021

Bu rapor; Covid-19 virüsünün dünya ekonomilerinde yarattığı ekonomik krizi, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtmaya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

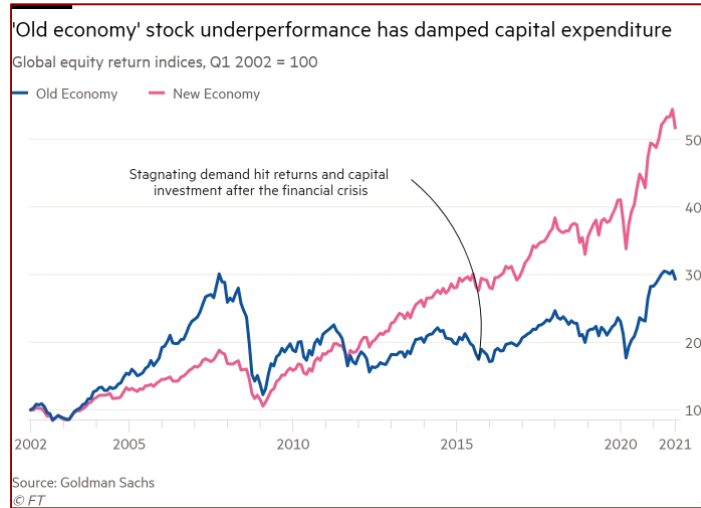

Küresel Genişlemeci Politikaların İntikamı

- ❑ Bu hafta yine yoğun bir «TCMB» gündemimiz oldu ve ne yazık ki önce ekmek algısı, nahoş dış politik gelişmeleri bile gölgede bıraktı.
- ❑ Tüm bu gelişmelere her zaman olduğu gibi bültenimizde yer vermekle beraber içinde bulunduğumuz yerkürenin ekonomik gerçekleri ile ilgili birkaç çıkarsama da yapmak isteriz.
- ❑ Pandeminin başından bu yana küresel ekonomik gidişatı değerlendirdik; ancak geline nokta tedarik zincirindeki kırılma, enerji başta olmak üzere belli emtialarda ve de gıdada yaşanan kıtlığı ve bu durumun yaratmış olduğu maliyet enflasyonu baskısını her geçen gün daha da çok hissetmekteyiz.
- ❑ Tüm bu gelişmelerde pandeminin yarattığı gecikmiş talebin etkisi yadsınamaz ancak bu denli yüksek bir etki yaratmasının ardındaki gerçek 2008 global finans krizinden başlamak üzere küresel merkez bankalarının genişlemeci (QE) politikalarının küresel ekonomik modelde oluşturduğu dengesizliklerin bir sonucudur.

Küresel Genişlemeci Politikaların İntikamı

- ❑ Global Finans Krizi sonrası, FED ve ECB başta olmak üzere küresel para politikası yapıcılar, tahvil alım programı ve düşük faiz gibi genişlemeci para politikası araçları yolu ile piyasayı canlandırma yoluna giderken;
- ❑ Aslında gelir dağılımındaki eşitsizliği daha da çok açarak düşük gelirli hane halklarının net gelirlerindeki durgunluğa ve ekonomik güvensizliğe yol açarken, yüksek gelirli küçük bir kesimin yaratılan bu finansal varlık enflasyonundan yarar sağlayarak, servetlerinin daha da çok artmasına neden oldu.
- ❑ Tüm bunların yanı sıra bugün enerji ve emtia piyasalarındaki kıtlığın önü sermaye yatırımlarında gözle görülür düşüşler nedeni ile açılmış oldu.

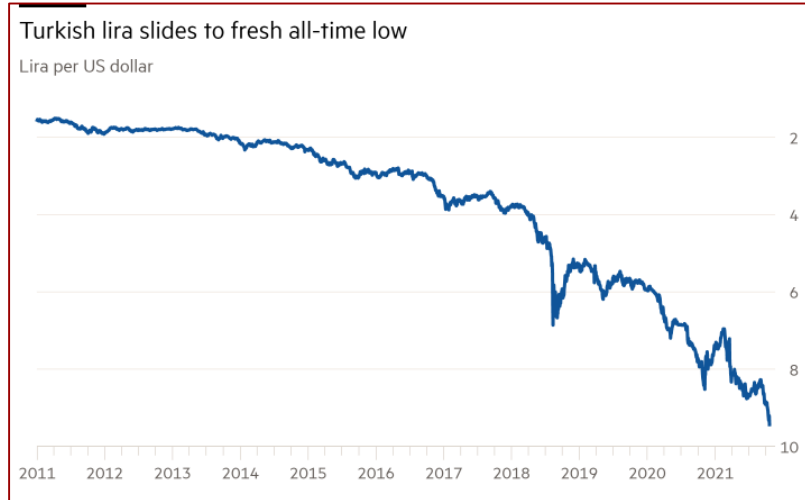

Küresel Genişlemeci Politikaların İntikamı

- ❑ Bu genişlemeci politikalar tüm yarım küreyi başta dolar olmak üzere rezerv paralara boğarken, gelirden düşük pay alan çoğunluğun talebinin düşmesine neden olarak eski ekonomi olarak tabir edilen ve ortalama dönüşü 5-10 yıl arası olan sermaye ve ara malı olarak da kullanılan emtia talebi ve arzını düşürmüştür.
- ❑ Yeni ekonomi hem bu genişlemeci para politikalarının yarattığı talep düşüşü hem de küresel iklim krizi nedeni ile yatırım dönüşünün çok daha kısa olduğu teknolojiye kaydı. 2013'de bu durum Çin'e de yansiyarak, tüm dünyanın fabrikasından hareketle üretimi ve ekonomiyi yeniden modelledi.
- ❑ Goldman Sachs küresel emtia araştırmaları başkanı Jeff Curie, Financial Times'da yer alan makalesinde bu iki tür yeni (teknoloji ve finansal varlık ilişkisi) ve eski(emtia yatırımlarının talep ve arz kaynaklı azalım trendi) ekonomik modelin arasındaki genişlemeci para politikası kaynaklı sert geçişinin, bugün içinde bulunduğumuz enerji ve emtia krizlerindeki şiddetini ortaya koyduğunu ifade ediyor.
- ❑ Özetlemek gerekirse gelişmiş ekonomilerin sadece finansal ya da nish yatırımlarla ekonomiyi modelleyerek, üretim ve dağıtım kaynaklarını sürdürülebilir bir biçimde tasarlamamış olması hem sosyal hem de bunun sonucu olarak ekonomik kaynakların etkin bir biçimde yönetilememesi sonucu doğurmuştur.
- ❑ Gerek pandemi gerekse de iklim krizinden çıkışın da faturası bu durumda ağır olacaktır...

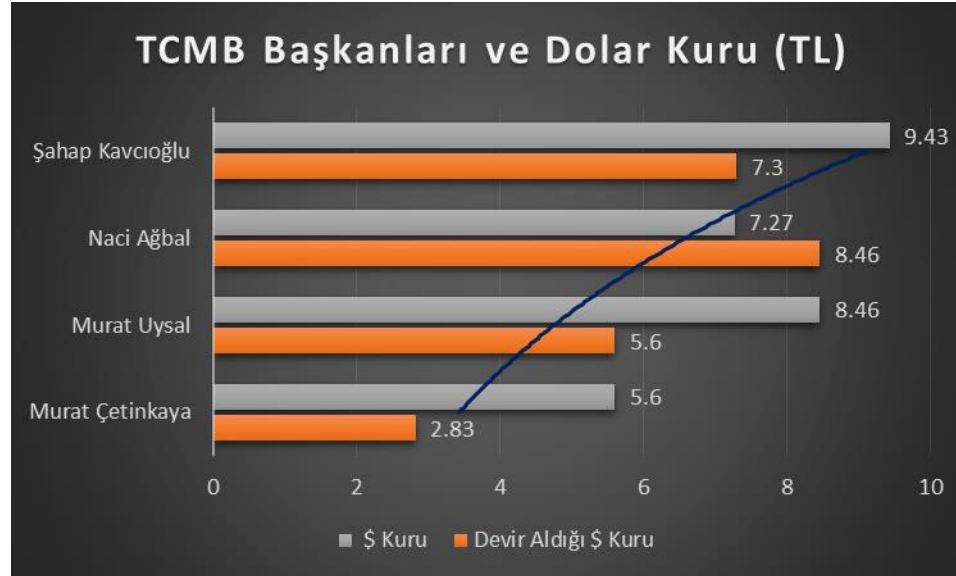
TCMB, Politik Kutuplaşmanın Odağı Oldu...

- ❑ Bu hafta yapılan PPK, yine piyasa algısını aştı ve TCMB'nin para politikası aracının etkinliği ile özerkliği yine hararetli tartışma konusu oldu.
- ❑ 200 bp lık indirim ile %16'a düşen politika faizi artık çekirdek enflasyonun da altında..
- ❑ İlgili aksiyonun yüksek kurlar ile ihracata yönelik büyüme modeline geçiş için alındığı kanısındayız.
- ❑ Öte yandan TL , sene başından bu yana yaklaşık %30 değer kaybına uğramış olup, kurun enflasyona geçişkenliği ve var olan yüksek enflasyon nedeni ile hane halklarının sosyoekonomik durumunun değerlendirilmesi gereken çok zor bir süreçten geçiyoruz.

TCMB, Politik Kutuplaşmanın Odağı Oldu...

- ❑ TCMB'nin aldığı faiz kararlarından ziyade bu kararı alıcılar olarak bilinen yönetimindeki değişiklikler son birkaç yılda bankanın özerkliğinin tartışılması kanalını ve piyasadaki belirsizliği kamçulamış oldu.
- ❑ Ancak bir de şu nokta var ki sadece kurun düzeyi ve finansal carry trading yaklaşımı ile bir ekonomide rota çizilemeyeceği de aşikar, sorunun özü daha çok istikrar algısı ile ilgilidir. Yoksa salt faiz enstrümanı ile maliyet enflasyonu ile mücadele etmenin olasılığı yok denecek kadar az.
- ❑ Objektif değerlendirmemi bu haftaki Para& Borsa yazımda bulabilirsiniz.

10 Büyükelçinin Ültimatomu Neyin Habercisi?

- ❑ ABD, Fransa, Almanya, Hollanda, İsveç, Norveç, Finlandiya, Danimarka, Kanada ve Yeni Zelanda'nın imzaladığı ortak açıklamada şu ifadeleri ortak olarak yayınladı.
- ❑ "Bugün, Osman Kavala'nın tutukluluğunun başlamasının 4. yıl dönümü. Daha önce verilen beraat kararının ardından farklı davaların birleştirilmesi ve yeni davaların açılması yoluyla davasında süregelen gecikmeler, demokrasiye, hukukun üstünlüğüne ve Türk yargı sisteminin şeffaflığına gölge düşürüyor.»
- ❑ Konuyu AIHM'e dayandıran büyükelçilerin bu açıklaması, Dışişleri Bakanlığı'ndan 'Türkiye egemen devlet, gereken tedbirler alınır» ifadesi ile cevap buldu ardından Cumhurbaşkanı da açıklama yaparak, «bizim bunları ülkemizde ağırlamak gibi bir lüksümüz olamaz.» ifadesini kullandı.
- ❑ Burada elbetti ki dikkat çeken Türkiye'ye dışarıdan ve Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi 'ne uygun olmayan bir biçimde **doğru ya da yanlışlığı tartışma konumuz olmayan bir durumun dikte edilmesidir.**
- ❑ Bu nahoş açıklamaların yapılış biçimi, Türkiye Cumhuriyeti devletinin bağımsızlığına inanan her kesim tarafında memnuniyetsizlik yaratmıştır.

10 Büyükelçinin Ültimatomu Neyin Habercisi?

- ❑ Sorunun özü aslında son yıllarda yurt dışı medyaya bakıldığında net bir biçimde gözükmemektedir.
- ❑ Gün geçmiyor ki Türkiye, en küçük bir iç meselesinde bile manşetlere taşınmasın ya da sosyal medyada belli yabancı ekonomistlerce sanki iç muhalefet gibi eleştirilmesin..
- ❑ Örneğin son olarak Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF), kara paranın aklanması ve terörizmin finansmanını engellemede eksikleri olduğu için Türkiye'nin daha sıkı izlenmesini gerektiren gri listeye alındığını duyurması;
- ❑ Herhangi bir yaptırımı olmayan gri listede belli belge ve çalışmaların yapılması bekleniyor. Geçmişte de bu listeye alınan Türkiye, hali hazırda dünyada terör örgütleri ve MASAK gibi kurumları ile kara para ile sıkı mücadele eden ve banka gibi kurumlarda yıllardır bu anlamda eğitimler veren bir ülke olmasına karşın..
- ❑ Yine sürekli Türkiye'nin ekonomik meselelerini içselleştirmiş☺ bir dünya insanı olan Timothy Ash'in twitlerinden birinde seçimler ve para politikası hakkında Cuma günkü yorumu

Timothy Ash
@tashecon

Feels like Erdogan administration is in twilight period, and next elections likely to see change of govt. Question really what Erdogan is willing to do to stay in power. Clear lower rates, let currency go, then likely fiscal loosening before election.

10 Büyükelçinin Ültimatomu Neyin Habercisi?

- ❑ Yurtdışı medyanın Türkiye ve iç meseleleri ile sanki bu ülkede yaşıyormuşçasına bu kadar ilgili olması elbette ki bu ülkenin refahını canı gönülden istemelerinden değil.
- ❑ *Bilakis Türkiye'nin jeopolitik pozisyonunu sınırları dışında kullanmaması ve carry trade açısından elverişli olup, hatta bu uğurda IMF vb kurumlardan borçlanarak, geçmişte olduğu gibi kendi yönetimlerinde olmasıdır arzu edilen.*
- ❑ Türkiye tarihinden de göreceğimiz üzere bu ülkede ancak 6-10 yıl arasındaki geçişlerde ekonomik ve siyasi bir istikrar ortamına izin verilmiş, bunu aşan periyotlarda çok çeşitli unsurlarla üzerine gelinerek, kargaşa ve azgelişmişlik ortamı yaratılmaya çalışılmıştır.
- ❑ İçinden geçilen şu zor dönemler, gerek iç gerekse de dış gelişmelere futbol maçı seyreder gibi değil de hangi siyasi görüşten olursa olsun birlik ve beraberlik duygusu ile bakmamız, hepimizin aynı gemide yaşadığı gerçeği ile önemlidir.
- ❑ Ancak özellikle bu süreçte ekonomik istikrarı sağlamaya yönelik adımların atılması ve sabit gelirli hane halklarının enflasyon karşısındaki gelir kayıplarının giderilmesi hayati olacaktır.

Haftadan Kalanlar

- ❑ Tunceli Ovacık'ta düzenlenen Eren-7 Operasyonu'nda yaralanan Uzman Çavuş Burak Tortumlu, askeri helikopter ile Erzincan Mengücek Gazi Eğitim Araştırma Hastanesine kaldırıldı ancak burada yapılan tüm müdahalelere rağmen kurtarılamayarak şehit oldu. Şehit askerin hastaneye götürülüşünde ihmali olduğu ileri sürülen başhekim açığa alındı.
- ❑ Ana muhalefet partisi lideri Kılıçdaroğlu TCMB PPK toplantısı öncesinde «Sayın Bürokratlar, Bugün kararlar alırken, düsturunuz sadece milletimizin refahı olsun. Siz bu milletin onurlu evlatlarıdır, bunu hiç unutmayın.» şeklinde bir sosyal medya mesajı yayınladı.
- ❑ Ünlü oyuncu Alec Baldwin, film setinde elindeki kurusıkı silahtan çıkan mermilerle bir set çalışanını öldürdü, yönetmeni ise yaraladı.
- ❑ Putin, eğer Kuzey Akım 2 boru hattı onaylanırsa Avrupa'ya %10 daha fazla gaz vereceğini söyledi.
- ❑ MİT, Mossad adına Türkiye'de faaliyette bulunan casusluk şebekesini çökertti. Aralarında Arap kökenlilerin de olduğu 15 kiralık casusun Türk hükümeti ve belediyelerin Filistinlilere ne tür imkanlar ve kolaylıklar sağladığına yönelik istihbarat çalışması yürüttükleri saptandı.
- ❑ ABD Başkanı Joe Biden, benzin fiyatlarının 2022 yılına girerken yüksek kalmaya devam edeceğini fakat 2022 yılında düşmeye başlayacağını söyledi.
- ❑ HSBC, yıl sonu dolar tahminini 8,65'ten 9,80 liraya yükseltti. Banka 2022 yıl sonu tahminini ise 8,80 liradan 10,70 liraya çıkardı.

TÜİK Veri Kalite Kontrol Kurulu Oluşturuldu

- ❑ TÜİK Başkanlığının Veri Kalite Kontrol Kurulu Yönetmeliği, Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girdi.
- ❑ Buna göre, Kurul, TÜİK başkanının görevlendireceği bir başkan yardımcısının başkanlığında, en az üç daire başkanı ve en az bir istatistik müşavirinden oluşacak. Kurul üyelerinin asli görevleri sona erdiğinde, Kurul üyeliği görevleri de kendiliğinden son bulacak. Kurulun üye sayısı 9'dan fazla olmayacak.
- ❑ Kurul, merkez ve taşra teşkilatının istatistik çalışmaları ile resmi istatistik programında yer alan istatistiklerin üretimine yönelik alan çalışmaları ile diğer kayıtlardan başlayıp verilerin yayımlanmasına kadar geçen tüm süreçleri bilimsellik ve uluslararası standartlara uygunluk açısından izlemek, incelemek, değerlendirmek ve gerektiğinde yerinde kalite kontrol çalışmaları yapmak üzere oluşturuldu.

Tüketici Güven Endeksi, Ekim 2021

- ❑ Tüketici güveni, ekim ayında bir önceki aya göre yüzde 3,6 gerileyerek 76,8 seviyesine geriledi. Böylece, Şubat 2009'dan bu yana endekste en düşük seviye kaydedildi. Endeks 2008 küresel krizinin etkilerinin hala hissedildiği Şubat 2009'da 76.2 değerini almıştı.
- ❑ Hanenin maddi durumu endeksi 60,7 oldu. Geçen 12 aylık döneme göre mevcut dönemde hanenin maddi durumu endeksi Eylül ayında 62,6 iken, Ekim ayında %3,0 oranında azalarak 60,7 oldu.
- ❑ Hanenin maddi durum beklentisi endeksi 75,6 oldu. Gelecek 12 aylık döneme ilişkin hanenin maddi durum beklentisi endeksi Eylül ayında 79,0 iken, Ekim ayında %4,4 oranında azalarak 75,6 oldu.

Hanehalkı Yurt İçi Turizm, II. Çeyrek 2021

- ❑ Nisan, Mayıs ve Haziran aylarından oluşan II. çeyrekte, yurt içinde ikamet eden 8 milyon 995 bin kişi seyahate çıktı.
- ❑ Seyahate çıkanların bir ve daha fazla geceleme kaydı ile ülke içinde yaptıkları toplam seyahat sayısı bir önceki yılın aynı çeyreğine göre %78,0 artarak 10 milyon 639 bin seyahat olarak gerçekleşti. Bu çeyrekte seyahate çıkanlar 89 milyon 3 bin geceleme yaptı. Ortalama geceleme sayısı 8,4 gece oldu.

